

norden

Nordisk Ministerråd

Prosjekter i et kjønns- og likestillingsperspektiv

En veileder for søkere av prosjektmidler

Prosjekter i et kjønns- og likestillingsperspektiv –
En veileder for søkere av prosjektmidler

© Nordisk Ministerråd, København 2005

ANP 2005: 717

ISBN 92-893-1142-8

Layout: Spekter Reklamebyrå as

Omslagsfoto: Scanpix as

Publikasjonen kan bestilles på www.norden.org/order.

Flere publikasjoner på www.norden.org/publikationer

Nordisk Ministerråd
Store Strandstræde 18
DK- 1255 København K
Telefon (+45) 3396 0200
Telefax (+45) 3396 0202

Nordisk Råd
Store Strandstræde 18
DK- 1255 København K
Telefon (+45) 3396 0400
Telefax (+45) 3311 1870

www.norden.org

Innhold

Bakgrunn, Hensikt og Forutsetninger	3
Fire anbefalte perspektiver	3
1. Innhold og fokus	4
- Prosjektets relevans for kjønn og likestilling	
- Relevante spørsmål og problemstillinger	
2. Representasjon og medvirkning	4
- Andel kvinner og menn, hvem gjør hva?	
- Prosjektets hensikt vs aktørene	
- Prosjektorganisering, kvinner og menns representasjon	
- Relevante spørsmål og problemstillinger	
3. Ressursfordeling	5
- Ressursfordeling mellom kvinner og menn i prosjektet	
- Relevante spørsmål og problemstillinger	
4. Konsekvenser	6
- Prosjektets konsekvenser for kjønn og likestilling	
- Relevante spørsmål og problemstillinger	
Tre eksempler på vurdering i søknader	9
- Eksempel 1: Lite relevant	
- Eksempel 2: Klart og synlig relevant	
- Eksempel 3: Relevant , direkte og indirekte	
Begreper og metode	11
- Likestillingsperspektiv	
- Kjønnsperspektiv	
- Gender mainstreaming/ kjønnsintegrering	
- 3R-metoden	

Prosjekter i et kjønns- og likestillingsperspektiv

En veileder for søkere av prosjektmidler

Bakgrunn

“Jord og skogbruksministrene vil motarbeide alle former for diskriminering og arbeider fortsatt for at målet om likestilling får gjennomslagskraft i alle sektorens aktiviteter”

Nordisk Ministerråds likestillingshandlingsplan for jord- og skogbrukssektoren, vedtatt august 2002.

Hensikt

Nordisk Ministerråd og Nordisk Embedsmannskomite for Jord og Skogbruk, NEJS, skal bidra til å fremme likestilling gjennom sin tildeling av ressurser.

Denne veilederen skal gi både søker og beslutningstaker et bedre grunnlag for å foreta en kjønns- og likestillingsanalyse av prosjektet/tiltaket. Her presenteres en del problemstillinger og spørsmål som kan være relevante og nyttige for vurdering av kjønnsperspektiv og likestillingsmessige konsekvenser i prosjekter.

Grunnlaget for og logikken bak de problemstillinger veilederen trekker fram er en analysemetode som kalles 3R (Representasjon, Ressurser og Rettferdighetsdiskusjon/Realia). Metoden er nærmere forklart bakerst i veilederen.

Forutsetninger

- Denne veilederen tar utgangspunkt i at det er prosjekteier som står ansvarlig for gjennomføring av prosjektet det søkes midler til. Vurderingen av kjønns- og likestillingsmessige konsekvenser blir en del av grunnlaget for søknadsbehandlingen. Veilederen

henvender seg til søker/prosjekteier

- Alle prosjektsøknader til NEJS gjennomgår en administrativ vurdering av de likestillingsmessige konsekvensene, blant annet på grunnlag av besvarelse på søknadsskjemaet
- Det er tatt hensyn til at verken prosjektets faglige tema, målsettinger eller aktiviteter *primært* handler om å bidra til likestilling mellom kvinner og menn
- Vurderingene skal kunne gjennomføres uten særskilt kompetanse om kjønns- og likestillingsproblematikk

FIRE ANBEFALTE PERSPEKTIVER ¹⁾

1. Innhold og fokus: Prosjektets relevans for kjønn og likestilling
2. Representasjon og medvirkning: Andel kvinner og menn, hvem gjør hva?
3. Ressursfordeling: Mellom kvinner og menn i prosjektet
4. Konsekvenser: Prosjektets kjønns- og likestillingsmessige konsekvenser

I det følgende forklares disse fire perspektivene.

1. INNHOLD OG FOKUS

Prosjektets relevans for kjønn og likestilling

Du ønsker å finne hva og hvor kjønnsperspektivet er i ditt prosjekt. Ligger det i dagen eller er det vanskelig å se? Hvis prosjektet f.eks handler om bekjempelse av dyresykdommer eller spredning av helseskadelige bakterier i

1) Fredrikkes Hage BA, Kunnskapssenter for likestilling, har gitt verdifulle bidrag til utarbeidelsen av veilederen.

mat, kan det umiddelbart være vanskelig å få øye på kjønnsperspektivet. Avhengig av prosjektets omfang og bredde kan det også hende at et slikt perspektiv blir irrelevant i sammenhengen. For et prosjekt som handler om entreprenørskapsstrategier på landsbygda er det mye lettere å se at kjønn uansett vil være et relevant aspekt.

Relevante spørsmål og problemstillinger
Når du skal vurdere prosjektets relevans i et kjønns- og likestillingsmessig perspektiv, bør du vurdere om disse faktorene kan ha ulik betydning for kvinner og menn i ditt prosjekt:

- Utfordringene som prosjektet skal bidra til å løse, eventuelt forbedre
- Prosjektets uttalte målsetting
- Prosjektets påvirkning på aktørers handlinger og beslutninger

En grundig gjennomgang vil gi deg større sikkerhet om relevans: Hvis konklusjonen er at prosjektet ikke har konsekvenser for kjønn eller likestilling, er det ingen grunn til å konstruere et slikt perspektiv.

2. REPRESENTASJON OG MEDVIRKNING

Andel kvinner og menn, hvem gjør hva?

Representasjon og medvirkning gjelder i alle faser og på alle nivåer i prosjektet. Det er viktig å tenke gjennom hvem som påvirker og hvem som blir påvirket, hvem som tar beslutninger og hvem disse får konsekvenser for. Vi snakker om de som deltar i styring og gjennomføring av prosjektet og om dem som prosjektet har konsekvenser for, ulike målgrupper og andre som blir berørt.

Prosjektets hensikt vs aktørene

En klargjøring av prosjektets hensikt kan bidra til å avdekke en kjønnsdimensjon. *Hvem* er et stikkord i denne sammenhengen:

- Å frambringe ny kunnskap for videre forskning eller politisk beslutningstaking – for hvem?
- Å prøve ut nye arbeidsmetoder - hvem skal benytte disse?
- Å få til samarbeidskonstellasjoner - mellom hvem?
- Å drive konkret opplysnings- eller informasjonsvirksomhet - for hvem?

Hvem deltar i de faglige diskusjonene og beslutningene?

Hvem er i målgruppene og hvem representerer disse?

Prosjektorganisering, kvinners og menns representasjon

Du bør gi informasjon om kvinners og

menns representasjon i:

- Prosjektledelsen
- Prosjektgruppen
- Styringsgruppen
- Referansegrupper og høringsgrupper
- Deltakerne
- Mottakerne/brukerne

Relevante spørsmål og problemstillinger

Når du skal vurdere kjønnes representasjon og medvirkning i prosjektet, kan det være til hjelp å reflektere over disse spørsmålene:

- Hvem tok initiativet og hvem formulerte målsettingene?
- Hvordan rekrutteres/velges personer i de ulike posisjoner?
- Hvilke kvalifikasjoner, kompetanse og egenskaper letes det etter hos de som skal ha ulike oppgaver, posisjoner og roller?
- Benyttes det kriterier for utvelgelse av personer til posisjoner og oppgaver i prosjektet? I så fall, gir kriteriene muligheter og/eller begrensinger for en kjønnsmessig balansert representasjon?
- Er kjønn av betydning når personer i prosjektet skal velges ut?
- Er det systematiske forskjeller mellom kvinner og menn i prosjektet med hensyn til alder, status, kompetanse, prioriteringer, behov og ønsker? I så fall, kan det gjøres noe for å jevne ut disse uten å forringe prosjektets kvalitet og gjennomføring?
- Vil kvinner og menn ha samme

mulighet til å øve innflytelse i prosjektet?

3. RESSURSFORDELING

Ressursfordeling mellom kvinner og menn i prosjektet

Ressursene i et prosjekt kan være mye forskjellig. Først og fremst dreier det seg om penger, arbeidskraft, kompetanse, tid, fasiliteter og utstyr. Ikke alt kan måles like lett. Penger og pengeverdien av utstyr og tid som er til rådighet er greie faktorer å kvantifisere. Verre er det med den kvalitetsmessige verdien av de ressursene prosjektet representerer og hvordan denne fordeler seg mellom kvinner og menn. Det er relevant å vurdere ressursfordelingen blant de involverte i prosjektarbeidet men også blant de som for øvrig berøres av prosjektet.

Relevante spørsmål og problemstillinger

Når du skal vurdere ressursfordelingen mellom kvinner og menn i prosjektet, kan det være til hjelp å reflektere over disse spørsmålene:

- Vil kvinner og menn ha den samme tilgangen til prosjektets ressurser?
- Hvem utfører de ulike oppgavene?
- Hvem har tilgang til og kan gjøre bruk av de materielle ressursene i prosjektet? Hvordan foretas fordelingen av tilmålte ressurser?
- Hvem har fagkompetansen i prosjektet og hvem har tilgang til den ?

4. KONSEKVENSER

Prosjektets konsekvenser for kjønn og likestilling

Hensikten her er å avdekke hvilke sider av prosjektet som kan ha kjønns- og likestillingsmessige konsekvenser. For saksbehandler/beslutningstaker er det viktig å få tak i kjernen i de ulike aktivitetene. For deg som prosjekteier er det viktig å tenke gjennom og forsøke å overskue hva de planlagte aktivitetene medfører.

Relevante spørsmål og problemstillinger

Når du skal vurdere prosjektets mulige kjønns- og likestillingsmessige konsekvenser, er det viktig å reflektere over disse spørsmålene:

- Kan prosjektet føre til endrede forhold eller vilkår for mennesker?
- Er konsekvensene direkte følger av vårt prosjekt eller kan de komme på sikt, eventuelt mer indirekte?
- Kan disse konsekvensene være ulike for kvinner og menn? I tilfelle hvordan?
- Vil prosjektets resultater ha ulik betydning for kvinner og menn? I tilfelle hvordan?
- Dersom prosjektets resultater medfører endret praksis på det faglige feltet, har dette ulik betydning for kvinner- og menns vilkår eller situasjon?

TRE EKSEMPLER PÅ VURDERING AV KJØNNS- OG LIKESTILLINGS PERSPEKTIVET I PROSJEKTER

EKSEMPEL 1: Lite relevant

Prosjektbeskrivelse

En studie om forekomster, innhold og typer av *Campylobacter* i kylling skal utvikle metoder som påviser/avdekker disse faktorene. Prosjektet har som målsetting å bidra til nye metoder som kan erstatte de eksisterende. Resultatene har direkte konsekvens for de som skal forske videre innen feltet matsikkerhet, dvs. veterinærer, mikrobiologer, epidemiologer osv. fordi de kan få tilgang til å lære og bruke nye metoder.

Vurdering av prosjektets kjønns- og likestillingsmessige relevans (perspektiv 1):

Prosjektet skal ikke kommunisere med produsenter eller konsumenter. De blir kun berørt indirekte og er ikke egentlige målgrupper i dette prosjektet. Prosjektets faglige tema har ikke noen kjønns- eller likestillingsmessig relevans.

Vurdering av representasjon, medvirkning og ressursfordelingen mellom kjønnene i prosjektet (perspektiv 2 og 3)

Når det gjelder representasjonen og ressursfordelingen i prosjektet gjelder det her, som for alle andre prosjekter det søkes midler til hos NMR, å tilstrebe en balansert representasjon og fordeling på alle nivåer og faser i prosjektet.

Vurdering av prosjektets mulige kjønns- og likestillingsmessige konsekvenser

(perspektiv 4):

Dette prosjektet har kun indirekte konsekvenser for mennesker, dvs. konsumenter og produsenter av kyllinger. Resultatene vil neppe føre til ulike endrede forhold for kvinner og menn og de direkte konsekvensene for mennesker ligger så langt fra prosjektet at vi kan konkludere med at det ikke er relevant å vurdere likestillingsmessige konsekvenser her.

EKSEMPEL 2: Klar og synlig relevans

Prosjektbeskrivelse

Et tverrsektorielt kunnskapsprosjekt rettet mot elever i grunnskolens eldste klasser skal gi elevene mulighet til å delta i læreprosesser som gir dem en nyansert forståelse av forskjellige aspekter ved mat. Søkelystet rettes mot det som har innflytelse på hva man spiser, hva som ligger på tallerkenen og hvilke konsekvenser kostvanene har for egen sunnhet og for miljøet. Herunder hører de historiske, kulturelle, sosiale og økonomiske aspekter ved mat, måltidet og det å spise sammen, med særlig fokus på matkulturen i de nordiske landene. Et interaktivt undervisningsmaterieell skal ligge på Internett. Undervisningsmaterieellet skal testes på lærere og skoleelever og lærernes kjennskap til og bruk av materialet skal sjekkes.

Vurdering av prosjektets kjønns- og likestillingsmessige relevans (perspektiv 1) og prosjektets mulige kjønns- og likestillingsmessige konsekvenser (perspektiv 4):

Kvinner og menn har tradisjonelt hatt og har fremdeles ulike roller i forbindelse med mat. De har også ulike holdninger til maten. Jenter er for eksempel mer opptatt av matens sosiale betydning enn gutter. Kvinner og menn utvikler etter hvert ulike preferanser ved valg av mat og måltider. Omgivelsene sender informasjon og signaler om mat til ungdom som i stor grad påvirker deres kunnskap, holdninger og handlinger. Som forbruker og konsument utvikler kjønnene seg delvis ulikt som følge av dette. Prosjektet har et klart kjønns- og likestillingsperspektiv.

Vurdering av kjønnenes representasjon og medvirkning i prosjektet (perspektiv 2)

Prosjektet har kjønns- og likestillingsmessige aspekter som det er viktig både å avdekke og å ta hensyn til i gjennomføringen. Generelt vil både kjønnsfordeling og en viss aldersspredning blant prosjektets aktører være av betydning for hvordan det endelige resultatet blir.

Vurdering av ressursfordeling i prosjektet mellom kvinner og menn (perspektiv 3)

Det vil være relevant å se på hvordan valg av stoff, skriftlig og visuelt språk og vinklinger tar hensyn til gutter og jenter sine ulike behov, interesser, holdninger og kunnskaper. Prosjektgruppas sammensetning bør naturlig nok være kjønnsmessig balansert, men det er ikke tilstrekkelig. Når materialet skal testes, vil sammensetningen av testgruppa være viktig.

EKSEMPEL 3: **Relevans direkte og indirekte**

Prosjektbeskrivelse

Et prosjekt skal kartlegge bruken av IT hos lokale landbruksrådgivere for å finne mulige samarbeidsområder. Hensikten er økte muligheter for å utvikle en åpen og transparent matverdikjede (fra jord til bord), samt å støtte utviklingen av et jordbruk med mest mulig effektiv håndtering av ressurser og innsats. I første prosjektfase skal eksisterende og tilgjengelig IT-redskap blant bønder i de ulike land kartlegges, i den hensikt å finne synergieffekter av et nordisk samarbeid i utviklingsarbeidet. I andre fase utarbeides konkrete handlingsplaner for samarbeid om utvikling og bruk av IT-redskap i landbruksrådgivningen.

Vurdering av prosjektets kjønns- og likestillingsmessige relevans (perspektiv 1) og prosjektets mulige kjønns- og likestillingsmessige konsekvenser (perspektiv 4):

I utgangspunktet kan det synes som prosjektet handler om teknologi og effektivisering av rutiner og arbeidsmåter nært knyttet til teknologien. Men fordi teknologien kun er et redskap for rådgivningen, bør det vurderes hva endringer betyr for rådgivningens målgrupper og mottakere. Landbruksrådgivning gis til mennesker som lever og arbeider i landbruket. Både innholdet og formen på rådgivningen er av betydning. Hvilke kvaliteter det er ønskelig å oppnå med rådgivningen vil være en relevant problemstilling i et slikt prosjekt. Neste steg

vil være å vurdere om disse kvalitetene har et kjønnsperspektiv, dvs. om de ivaretar både kvinner og menns behov og interesser.

Vurdering av kjønnetenes representasjon og medvirkning i prosjektet (perspektiv 2) og vurdering av ressursfordeling i prosjektet mellom kvinner og menn (perspektiv 3)

For at rådgivningen skal nå fram må man ta hensyn til mottakerens situasjon og vilkår. Kvinner og menn har ofte ulike posisjoner, roller og oppgaver i landbruket og på gården. Ofte gir dette ulike forutsetninger for rådgivningssituasjonen. Dette gjelder ikke minst ved bruken av teknologi. Ikke alle har de samme forutsetningene for å benytte teknologiske redskap selv, ei heller til å motta IT-basert rådgivning. I dette tilfellet er det er ikke gitt at det er kvinnene som har de dårligste forutsetningene for å nyttiggjøre seg IT-basert rådgivning og øvrige IT-verktøy i landbruket. Tvert imot er det ofte kvinnene som har ansvaret for økonomiadministrative oppgaver på gården og er vant med bruk av PC og IT-verktøy. Det er særlig de godt voksne mannlige brukerne som føler at de henger etter i den teknologiske utviklingen. Det er dermed nødvendig å vurdere hva en økt elektronisk basert rådgivning (mer informasjon på Internett, bruk av e-post i kommunikasjon, flere kurs og veiledninger basert på bruk av PC og eventuelt internett) betyr for brukere, kvinnelige og mannlige.

I prosjektet vil sammensetningen av en referansegruppe være av betydning. Brukerne bør være representert på en god måte mht kjønn, aldersgrupper og livssituasjoner.

BEGREPER OG METODE

Kjønnsperspektiv

Å anvende et kjønnsperspektiv innebærer å se på hvordan kjønn og kjønnsforskjeller har betydning for hvordan mennesker innretter seg i samfunnet og hvordan samfunnet er bygget opp og fungerer. Ved å anvende et kjønnsperspektiv kan vi oppdage at kvinner og menn i en del sammenhenger har forskjellig livssituasjon, tilknytning til arbeidsmarkedet osv og dermed også ulike behov og ønsker.

En kjønnspektivanalyse tar utgangspunkt i at kjønnene verken er like eller ulike, men at de kan være begge deler. Begge har muligheter for å forandre roller og mønstre for sine kjønn. Analysen er opptatt av å rekonstruere og redefinere hva som er de todelte strukturene i samfunnet. Kjønn oppfattes som et sosialt fenomen, noe som skapes, er forandelig og mangetydig. En kjønnspektivanalyse på forhold i samfunnet, for eksempel i landbruket, vil fokusere på å avsløre endringer mellom kjønnene mer enn å beskrive typiske, eksisterende forskjeller.

Likestillingsperspektiv

Likestilling er i samarbeidsprogrammet for NMR 2001-2005 definert slik:

“Likestilling innebærer en jevn fordeling av makt og innflytelse, at kvinners og menn skal ha samme rettigheter, plikter og muligheter på alle områder i livet, samt et samfunn fritt for kjønnsrelatert vold.”

Likestilling betyr ikke bare likhet for loven,

men like muligheter på bakgrunn av ulike vilkår, ønsker og behov. Likhet skjuler ofte forskjeller. Formell eller tilsynelatende lik behandling kan opprettholde eller forsterke kjønnsforskjeller. En likestillingsanalyse tar for seg ulikhetene mellom kvinner og menn slik de er i det praktiske liv.

Gender Mainstreaming/ integrering av kjønn

Den sentrale målsettingen for Nordisk Ministerråds likestillingspolitikk er å oppheve ubalansen mellom kjønnene ved å arbeide for at kvinner og menn får de samme muligheter, rettigheter og plikter på alle vesentlige områder i livet og at kvinners og menns kunnskaper, erfaringer og vurderinger utnyttes.

Gender Mainstreaming er en strategi som skal forbedre virkeliggjøringen av Nordisk Ministerråds målsetting om likestilling mellom kjønnene. Denne strategien innebærer at et kjønns- og likestillingsperspektiv skal integreres i jord- og skogbrukssektorens mål, strukturer, prioritetsområder, beslutninger, prosesser, aktiviteter, prosjekter og ressursallokering, samt ved deltakelse på alle nivåer.

3R-metoden

3R – metoden ble opprinnelig utviklet av Gertrud Alström og det svenske Kommuneforbundet, til bruk i virksomheter (for eksempel en kommune) som utfører tjenester og oppgaver overfor eksterne brukere. Søkelyset rettes mot

- Kjønnenes representasjon blant beslutningstakere, premissleverandører, tjenesteytere

- og brukere/mottakere
- Ressursfordeling til kvinner og menn som brukere/mottakere, men kan også se på hvordan interne ressurser fordeles
- Rettferdighetsdiskusjonen drøfter hvordan det står til med likestilling i virksomheten, der man problematiserer det bildet kartleggingen av representasjon og ressursfordeling gir

Det viktigste med en 3R-analyse er å skaffe kjønnen kunnskap om virksomheten, utvikle større bevissthet om viktigheten av å tenke kjønn og dermed skape et diskusjonsgrunnlag for bedring av tjenestekvalitet. (Lien og Taksdal, 2004)¹

Metoden var i første omgang tilpasset til bruk av kommuner for å kartlegge og analysere hvilken innflytelse kvinner og menn har, hvordan de får ta del i den kommunale virksomheten og hvilke normer som råder innenfor denne. Den er senere videreutviklet og anvendt på andre samfunnsområder i og andre virksomheter og organisasjoner.

Metoden bygger på at kvantitative data innhentes og at disse ligger til grunn for en kvalitativ analyse av virksomheten. Logikken bak metoden er at vi ofte ubevisst tar beslutninger eller iverksetter aktiviteter som er med på å opprettholde ulikhet mellom kvinner og menn. Det kan være fordi vi har stereotype forestillinger om kjønnene eller at vi anser det forvaltningsmessige, faglige eller politiske området for kjønnsnøytralt. Ved å kombinere kvantitative fakta og kvalitative diskusjoner, sikter 3R-metoden

på å skape en konkret diskusjon om hva likestilling innebærer og hvilke forandringer som trengs for å oppnå likestilling, innenfor en aktuell virksomhet eller område. (op.cit.)

3R- involverer en kartleggingsfase og en analyse- og diskusjonsfase. Metoden peker videre mot en handlingsfase. Den kan illustreres slik:

<p><i>Kartleggingsfase:</i> Innsamling og systematisering av tallmessig informasjon om virksomheten i forhold til kjønn</p>	
<p>R1 representasjon Hvor mange kvinner og hvor mange menn tar beslutninger, legger premisser for eller står for utformingen av ressursfordelingen i en virksomhet? Hvor mange kvinner og hvor mange menn nyter godt av tjenesten/ virksomheten?</p>	<p>R2 ressurser Hvor mye av ressursene får de kvinnelige brukerne og hvor mye får de mannlige brukerne?</p>
<p><i>Analysefase:</i> Tolkning av tallmessig informasjon</p>	
<p>R3 – rettferdighetsdiskusjon Hvilke spørsmål reiser dette om rettferdig ressursfordeling?</p>	
<p><i>Handlingsfase:</i> Tiltak videre</p>	

Les mer om 3R-metoden her:
www.svekom.se
www.likestilling.no
www.lige.dk
www.eurofem.net/valtavirtaan

1) Renate Storetvedt Lien og Arnhild Taksdal: Integrering av kjønnsperspektiv i offentlig tjenesteproduksjon og planlegging, Stein Rokkan Senter for Flerfaglige Samfunnsstudier, Universitetsforskning Bergen, Notat 8/2004

norden

Nordisk Ministerråd

Store Strandstræde 18
DK-1255 København K
www.norden.org

Det nordiske samarbeid

Det nordiske samarbeid er et av de eldste og mest omfattende regionale samarbeider i verden. Det omfatter Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige samt Færøyene, Grønland og Åland. Samarbeidet styrker samhørigheten mellom de nordiske land med respekt for de nasjonale forskjeller og likheter. Det øker mulighetene for å hevde Nordens interesser i omverdenen og fremme det gode naboskap.

Samarbeidet ble formalisert i 1952 med Nordisk Råds opprettelse som forum for parlamentarikerne og regjeringene i de nordiske land. I 1962 underskrev de nordiske land Helsingforsavtalen, som siden har vært den grunnleggende rammen for det nordiske samarbeidet. I 1971 ble Nordisk Ministerråd opprettet som det formelle forum til å ivareta samarbeidet mellom de nordiske regjeringer og den politiske ledelsen i de selvstyrende områder, Færøyene, Grønland og Åland.

